

RAPPORT

Markförsäljning i Stockholms skärgård

Erik Beckman

Markförsäljning i Stockholms skärgård

Omslagsfoto: Anna-Karin Johansson, Svenska Naturskyddsföreningen

Författare: Erik Beckman

© Författaren och Naturskyddsföreningen i Stockholms län, 2006

Tel. 08-644 52 70. E-post: kansli.stockholm@snf.se. Web: www.stockholm.snf.se

Innehåll

Förord	4
Inledning	5
Parlamentarisk utredning	5
Ändamålsfastighetskommitténs förslag (SOU 2004:28):	5
Statlig inventering av markområden.....	6
Röster i debatten	7
SIKO	7
Skärgårdsstiftelsen.....	7
Ängsholmen KFUM/KFUK	9
Vätöberg – Vätöbergs hembygdsförening	10
Norrtälje kommun	11
Lantbrukarnas Riksförbund	12
Berörda områden, hela skärgården.....	12
Kan marken exploateras?	12
Slutsatser	12

Förord

Stora markområden i Stockholms skärgård ägs av Fortifikationsverket och hyrs av Försvarsmakten. När försvaret började banta sin verksamhet minskade behovet av mark och för några år sedan meddelade försvaret att hyresavtal för ett antal markområden i skärgården skulle sägas upp. Enligt statliga direktiv skulle då försäljning av markområdena på den fria marknaden bli följden. En livlig debatt påbörjades, då många olika aktörer uttryckte farhågor att en försäljning skulle leda till att allmänhetens möjligheter att vistas i skärgården skulle försämrats avsevärt.

Inom ramen för en parlamentarisk utredning undersöktes möjligheten att undanta mark från kravet på avyttring om det inte längre behövdes för statlig verksamhet. Idag råder undantag ifall den aktuella marken är av intresse för totalförsvaret, kulturmiljövården och/eller naturvården, och frågan var om det rörliga friluftslivet skulle kunna utgöra ytterligare ett intresse som motiverar ett sådant undantag. Utredningen besvarade denna fråga med ”ja”. En modell för bedömning av markområden har tagits fram av Fortifikationsverket i samråd med Naturvårdsverket m.fl. och prövning av aktuella områden har påbörjats.

Denna rapport ska ge intresserade kretsar och medlemmar en överblick över vad som har hänt i frågan och hur läget är just nu (mars 2006). Den största kunskapen om markområdena som kan bli föremål för prövning eller försäljning finns på den lokala nivån och om en krets vill engagera sig i denna fråga kan rapporten förhoppningsvis bidra till detta arbete. Det är långt ifrån givet att en prövning av markområden enligt den modell som Fortifikationsverket har tagit fram drar samma slutsats som vi inom Naturskyddsföreningen. Det vore fantastiskt om möjlighet för granskning av framtida beslut om användning av markområden kan ske med kretsarna och intresserade medlemmars hjälp.

Stockholm i mars 2006

Mårten Wallberg
Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Erik Beckman

Inledning

Försvaret äger och förvaltar 10- 15 procent av skärgården, många delar är oexploaterade medan en del områden bär tydliga spår av försvarets verksamhet, t.ex. bunkrar, fästningar hus, förråd, vägar, räls och stängsel.

Enligt svensk lagstiftning ska mark som inte försvaret har nytta av överföras till Fortifikationsverket som därefter ska sälja marken till marknadspris. Undantag råder ifall den aktuella marken är av intresse för totalförsvaret, kulturmiljövården och/eller naturvården.

På övnings- och skjutfält skapas ofta goda förutsättningar för biologisk mångfald. Själva övningarna leder till slitage på marken, men att markerna under långa perioder ligger ostörda gör att de kan fungera som attraktiva häckningsplatser för fåglar. Landskapet hålls också öppet pga övningarna och kan erbjuda nischer för värdefulla och sällsynta växter. Att kunna få tillgång till dessa områden när försvaret inte längre använder dem är av stort intresse för allmänheten.

Parlamentarisk utredning

Hösten 2003 tillsattes en parlamentarisk utredning, kallad Ändamålsfastighetskommittén, som hade till uppgift att komma med förslag till hyressättning för statens fastighetsinnehav och markområden. Ett avsnitt kom att behandla frågan om statlig mark kan undantas från kravet på försäljning till marknadspris inte enbart om områdena är av betydelse för ovannämnda intressen utan även för det rörliga friluftslivet. Anledning till att frågan behandlades var de markområden i Stockholms skärgård som kan komma att säljas pga försvarets nedläggningar och Fortifikationsverkets direktiv att avyttra sådan mark som inte längre behövs.

Inför sammanställningen av Ändamålsfastighetskommitténs slutrapport fick aktörer som är berörda av markförsäljningen komma in med remissvar. Ett fåtal organisationer svarade. En sammanfattning av remissvaren från respektive organisation kan läsas längre fram i denna rapport.

I april 2004 släpptes Ändamålsfastighetskommitténs rapport (SOU 2004:28). I avsnittet gällande skärgårdsområdena är kommitténs rekommendation att lägga till det rörliga friluftslivet bland de intressen som kan leda till att statlig mark inte bör avyttras till marknadspris. Förslaget var att Naturvårdsverket skulle få en rådgivande roll inför eventuell försäljning. Många, om inte alla, av de aktuella skärgårdsområdena har stor betydelse för både naturvården och det rörliga friluftslivet.

Ändamålsfastighetskommitténs förslag (SOU 2004:28):

”Försäljning av fast egendom (statlig mark) skall kunna underlåtas om det föreligger särskilda skäl med hänsyn till det rörliga friluftslivet. Marken skall då kunna behållas i statlig ägo. Marken skall kunna upplåtas till kommuner eller organisationer.

Vid varje enskild försäljning av statlig mark skall den fastighetsförvaltande myndigheten undersöka om marken kan vara till väsentlig nytta för det rörliga friluftslivet och därvid samråda med Naturvårdsverket om egendomen kan behövas för dess verksamhet.

Kommitténs bedömning: Identiska regler för försäljning av statlig mark bör gälla för samtliga fastighetsförvaltande myndigheter.

Försäljning av statlig mark skall även fortsättningsvis ske affärsmässigt.

Bestämmelsen med innebörden att upplåtelser skall ske på marknadsmässiga villkor behöver inte ändras. Om det finns fler intressenter bör den som är villig att betala den högsta hyran eller kräva den lägsta ersättningen ges möjlighet att hyra marken respektive handha tillsynen eller förvaltningen av marken.”

Statlig inventering av markområden

I september 2005 uppdrog regeringen åt Fortifikationsverket att i samråd med Naturvårdsverket och Statens Fastighetsverk genomföra en inventering av markområden som Försvaret inte längre behöver för sin verksamhet och som kan vara värda att bevaras för det rörliga friluftslivet. Syftet med utredningen var att komma fram till vilka områden som bör skyddas och vad en sådan bedömning grundar sig på. Utredningen skulle också föreslå vilka krav och villkor som bör ställas på den kommun, stiftelse eller annan organisation som tar över dessa fastigheter.

Den 28 februari 2006 kom utredningens resultat¹. Av totalt 42 aktuella områden som man har granskat anser utredningen att 20 bör bibehållas i statlig ägo. Ytterligare åtta fastigheter bedöms som skyddsvärda utan krav på att de ska vara kvar i statens ägo. Anledning till detta kan exempelvis vara att ett område får ett varaktigt skydd genom att ingå i ett kommunalt naturreservat.

I framtiden kan det bli fler områden som blir aktuella för eventuellt skydd för det rörliga friluftslivet. En modell har tagits fram inom utredningen som ska ge vägledning vid bedömning av fastigheter som Försvarsmarken lämnar, innan beslut tas om marken ska säljas till marknadspris eller bevaras för friluftslivet.

Följande områden i Stockholms län anser utredningen är intressanta för friluftslivet:

Bedöms som skyddsvärda och bör behållas i statlig ägo

Norrtälje, Svenska Högarna 1: 1 (del av)
Norrtälje, Fejan, Tjockö 1: 3 (del av)
Vaxholm, Bergholmen, Tynningö 1: 40
Vaxholm, Björnholmen, Ramsö 1: 10
Värmdö, Ängsholmen
Österåker, Getholmen, Västra Lagnö 1: 112

Bedöms som skyddsvärda men ej behöver vara kvar i statlig ägo

Haninge, Norrön, Nåttarö 1: 23
Haninge, Gjusskär, Nåttarö 1: 22
Norrtälje, Arholma 1: 76
Värmdö, Karklö 1: 22

Bedöms som intressanta för rörligt friluftsliv men som ej är skyddsvärda eller behöver behållas i statlig ägo

Haninge, Norrnäsudd Fiversätra 1: 18, 1: 19
Haninge, Silverberg Silverberg 1: 9
Värmdö, Kvarnholmen Stavsås 1: 156

¹ Fortifikationsverket, skrivelse dnr 3769/05. På Fortifikationsverkets hemsida www.fortv.se finns även pressrelease och kommentarer från Pär Nuder. Frågor besvaras av Stefan Magnusson, Markdirektör Fortifikationsverket, tel. 016-154207, mobil. 070-226 7306.

Röster i debatten

SIKO

Skärgårdens intresseföreningars kontaktorganisation, SIKO, företräder de bofasta i Stockholms skärgård. SIKO skrev i mars 2003 till Ändamålsfastighetskommittén att man anser det önskvärt att marken som idag ägs av militären kvarstår i det allmännas ägo. Anläggningar, anser organisationen, kan användas för utveckling av turism, bostäder och lokalt näringsliv utan att ta ny mark behöver tas i anspråk.²

Korsö är ett utmärkt exempel på sambruk, menar SIKO. Infrastrukturen finns för att exempelvis ha vandrarhem under sommartid. Andra platser där samnyttjande kunde ske är t.ex. Arholma, Söderarm och Stabbo. Platser där sambruk redan förekommer är Svenska Högarna där försvaret tillsammans med Skärgårdsstiftelsen, SMHI och kommunen är aktiva liksom samverkan på Huvudskär.³

Skärgårdsstiftelsen

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län tillkom 1998 efter att Stiftelsen Stockholms Skärgård ombildades. I samband med detta överfördes Stockholms stads markinnehav i Stockholms skärgård till den nya stiftelsen, som därmed fick hela 14000 ha mark, eller ca 15 % av skärgården i sitt markinnehav. Stiftelsen uppkom genom samarbete och beslut av Stockholms läns landsting, Stockholms stad och Stiftelsen Stockholms skärgård. Stiftelsen arbetar för att sköta markerna och se till att det finns tillgång till markerna för det rörliga friluftslivet samt att hålla skärgårdslandskapet öppet och skärgården levande.

Staten har inte någon del i Skärgårdsstiftelsen.

Skärgårdsstiftelsen om försvarets markförsäljning i Skärgården⁴

Försvarets mark i skärgården omfattar mellan 10 – 15 procent av marken i skärgården, vilket är nästan lika mycket mark som Skärgårdsstiftelsen äger idag. Det rör sig alltså om stora markområden som försvaret avser avyttra genom försäljning.

Skärgårdsstiftelsen är naturligtvis den organisation som bevakar den planerade markförsäljningen hårdast och kan tänka sig att ta över stora delar av försvarets mark. Stiftelsen befärar att om marken säljs till marknadspris så kan det få negativa konsekvenser för det rörliga friluftslivet och naturen i skärgården. Marken kan i vissa delar komma att exploateras om den går för marknadspris till privata aktörer.

Skärgårdsstiftelsen vill inte betala något för marken eftersom det inte finns ekonomi för detta. Dessutom kan marken som eventuellt ska säljas ut till marknadspris betraktas som allmän egendom och om den kommer i Skärgårdsstiftelsens ägo så blir det fortfarande allmän egendom, fast ägarna blir kommun, landsting och stiftelsen istället för staten.

² <http://siko.org.se/dokument/statfast.pdf>

³ SIKO, minnesanteckningar från SIKOs höstmöte, 11 september 2004:

<http://siko.org.se/dokument/hostmote04.pdf>

⁴ Johan Ahlbom, telefonintervju december 2004

Skärgårdsstiftelsen ser positivt på Ändamålsfastighetskommitténs förslag att mark som kan betraktas som väsentlig för det rörliga friluftslivet och naturvården och som är föremål för försäljning först utreds av Naturvårdsverket innan försäljning kan komma på tal. Skärgårdsstiftelsen anser också att i stort sett all mark som försvaret förfogar över i skärgården kan anses som intressant för det rörliga friluftslivet och naturvården.

En del områden som försvaret äger i skärgården är i viss mån exploaterade med asfalterade vägar etc. Detta är inte negativt utan ger bra förutsättningar för att öka tillgängligheten för exempelvis rörelsehindrade personer.

Några områden som Skärgårdsstiftelsen är särskilt intresserade av är följande:

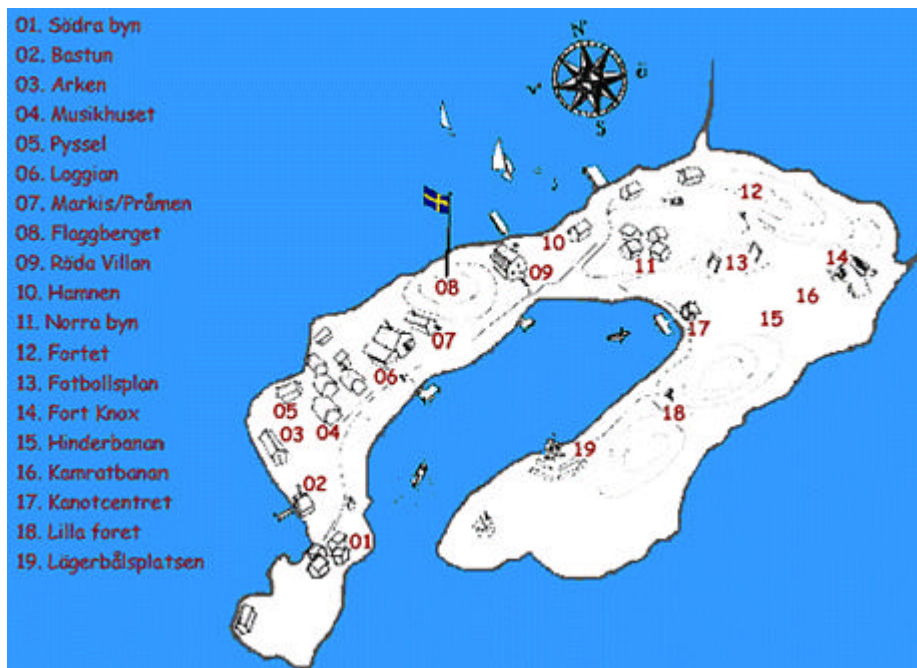
- Fejan – Det har redan lagts ner 15 miljoner kr på upprustning av området. Skärgårdsstiftelsen vill ta över.
- Huvudskär-Ålandsskär (ägs f.n. av staten till 75 %)
- Stabbo
- Borgen
- Ornö (asfalterad väg tvärs över ön. Handikappanpassad)
- Lådna – Låren. Västra delarna. Beskrivning:
Låren ligger omedelbart intill Lådna och är relativt exploaterad av försvaret. På ön finns asfalts/betongvägar, räls och flertalet byggnader och förråd. Västra delarna av ön är mer orörda. Det finns också en rejäl betongpir i sundet mot Lådna vilket möjliggör säker förtöjning även för lite större båtar. Infrastrukturen på ön gör den t.ex. lämplig för personer som är rullstolsburna eller har svårt att gå. Idag är ön ganska tråkig eftersom det inte finns några som helst aktiviteter eller någon affär. Om befintliga byggnader på ön omvandlades till vandrarhem och kiosk/caféverksamhet skulle ön kunna bli mycket intressant för det rörliga friluftslivet.
- Vätö berg. Aktiv hembygdsförening som jobbar för att bevara kulturmiljön. Mer om Vätö berg kommer längre fram i rapporten.
- Nåttarö hals.
- Mörtö-Bunsö. Beskrivning av ön:
På Mörtö-Bunsö, 6 km sydväst om Nämndö, finns idag ett naturreservat på 46 ha. Försvaret har disponerat en relativt stor yta av ön och allmänheten har inte haft tillträde till de delarna (området har varit inhägnat). I april 2004 fanns stängsel fortfarande kvar på ön. Vid ett återbesök ett par månader senare hade försvaret tagit bort stängsel och andra faciliteter som t.ex. bunkrar, kanontorn etc. Idag har allmänheten tillträde till försvarets områden. Ön har stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Det finns ett par båthamnar varav den norra är mycket välbesökt. I och med att delar av ön redan är naturreservat så är det lämpligt att även resten av ön införlivas i reservatet. I annat fall är det mycket lämpligt att marken i samråd med Naturvårdsverket överförs till t.ex. Skärgårdsstiftelsen.
- Arholma (Riddarviken)
- Lidö

- Yttre Hamnskär
- Svenska Högarne.

Försvaret avser att behålla en del mark för övning. Man har föreslagit att den marken är tillgänglig för allmänheten under större delen av året men att försvaret har rätt att ha övning i området om man aviserar det i förväg. Detta sambruk av marken är Skärgårdsstiftelsen positivt inställd till.

Ängsholmen KFUM/KFUK⁵

Ön ägs av Fortifikationsverket och har tidigare haft två fort med kanontorn. Ön ingår bland de öar som Försvaret/Fortifikationsverket avser avyttra. Ängsholmen ligger i omedelbar närhet till Sollenkroka och skiljer sig från de andra områdena som presenteras i denna rapport. Skillnaden ligger i att Ängsholmen är en ö som i första hand inte tilltalar det rörliga friluftslivet och allmänheten, som t.ex. båtfolk. Ön är sedan decennier tillbaka ett barnkollo med verksamhet under sommarhalvåret.

Beskrivning av Ängsholmen (<http://www.angsholmen.org/>)

På Ängsholmen drivs sedan många år tillbaka kolloverksamhet och hela ön, som arrenderas av stiftelsen KFUM/KFUK, används i verksamheten. På ön finns flera byggnader varav de flesta är uppförda av KFUM/KFUK men det finns också bebyggelse som försvaret uppfört. Dessa arrenderas och används i koloniverksamheten.

KFUM/KFUK har hittills fått kontrakten förlängda på 20 år i taget och arrendet har varit blygsamt. Den låga arrendeavgiften möjliggör att den avgift som barnens föräldrar betalar för att barnen ska kunna vara på kollo kan hållas nere. Om arrendeavgiften höjs (vilket

⁵ Telefonintervju med styrelseledamot, Ängsholmen, december 2004

skulle kunna ske vid en ny förvaltare av ön) är det rimligt att anta att avgifterna kommer att höjas vilket kan leda till snedrekrytering till kullet. Idag eftersträvar man att barn med olika social bakgrund ska kunna vara med på kolloverksamheten. Detta kan alltså bli svårt med höjda arrenden.

KFUM/KFUK vill fortsätta att disponera ön för ungdomsverksamhet. På grund av verksamhetens karaktär och för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas oförändrat efter 2018 då arrendeavtalet löper ut, vill stiftelsen KFUM/KFUK att försvaret överlåter Ångsöholmen för en symbolisk summa.

Försvaret bedriver fortfarande verksamhet på ön men i samråd med barnkolonin. I avtalet står att försvaret har rätt att nyttja ön för viss övning om det i förväg aviseras. Samanvändandet har fungerat bra.

Under 2001 plockade försvaret bort en del utrustning från ön, som för övrigt kan anses relativt exploaterad p.g.a. kolloverksamheten.

Vätöberg – Vätöbergs hembygdsförening

Vätöberg ligger öster om Norrtälje och är mest känt för den bergtäkt som finns där. Sedan 1960-talet förekommer ingen brytning, men under ett par seklers tid bröts här den kända Vätögraniten som finns i många byggnader i Stockholm, bl.a. som material i trappor i framförallt offentliga byggnader. Riksdagshuset är bl.a. byggt av Vätögranit.

På Vätöberg finns den berömda Vätögraniten.

Vid Vätöberg har försvaret ett mobiliseringsförråd. Från början har byggnaden endast bestått av ett tak vilandes på ett antal pelare där stenhuggare har stått för att forma stenblock. Försvaret har efter stenhuggeriets nedläggning gjutit betongväggar från marken till taket och på så vis har det uppstått en laduliknande byggnad med imponerande storlek. Inne i mobiliseringsförrådet ryms en uppsjö av olika prylar varav allt verkar vara material från 1960-talet som idag betingar ett ringa värde och som knappast är material dugligt för dagens försvar.

Försvarets mark vid Vätöberg pekas ut som ett område lämpligt att sälja. Området är i högsta grad en sevärdhet med alla lämningar från stenhuggeriets dagar och är därför av

betydelse för det rörliga friluftslivet och av intresse för kulturmiljövården. Alla de stenblock som ligger i högar i området utgör dessutom skyddade platser för häckande fåglar av olika slag.

Det finns en betongbrygga vid Vätöberg alldeles intill den nu något förfallna disponentvillan. Där finns goda ankringsmöjligheter. Disponentvillan arrenderas idag av en hembygdsförening som har vissa sammankomster i huset. I närheten finns också sommarstugor. Vätö har förbindelse med fastlandet genom en bro.

Hembygdsföreningen har engagerat sig i markförsäljningsfrågan och sammanfattar i en skrivelse till Ändamålsfastighetskommittén:

”Vätö hembygdsförening ser positivt på kommitténs förslag att Naturvårdsverket övertar den mark som försvaret inte anser sig behöva. Vi anser dock att det är av stor vikt att hänsyn tas till lokala intressen när det gäller att förvalta marken. Det är vidare viktigt att bevara de områden där det som vid till exempel Vätöberg i Norrtälje kommun, Harg 6:51, finns både ett intresse för det rörliga friluftslivet och ett stort kulturhistoriskt värde.”

Norrtälje kommun

Norrtälje kommun delar de flesta remissinstansers uppfattning att det är värdefullt att de aktuella markerna är kvar i allmän ägo istället för att försäljning till marknadspris sker. Modellen med sambruk av mark anser kommunen är intressant i de fall försvaret vill ha kvar fastigheter, men där de bara används under en begränsad tid av året. Följande fastigheter inom kommunen är berörda⁶:

- Blå port och Karskär (behålls av försvaret)
- Norra Arholma
- Granö på Arholma
- Vätöberg
- Fejan
- Gisslingö
- Söderarm/Torskär
- Yttre Hamnskär
- Manskär
- Roten

På ön Roten utanför Singö finns fyra hus med framdraget vatten och el, som försvaret vill behålla. Anläggningen kommer att stå tomt större delen av året och möjlighet till samnyttjande finns.

- Råstensudde
Råstensudde på Singö är en utgångspunkt till Roten. Barack finns med 7-8 sovplatser.

⁶ Norrtälje kommun, Fördjupad översiktsplan för skärgården (antagen av kommunfullmäktige 2005-08-29): <http://www.norrtalje.se/upload/Dokumentarkiv/Planering/skärgården/05slutversionFÖPskärgården.pdf>

- Åmyren
All militär utrustning inkl baracken är nedmonterad.
- Måssten
Ligger utanför Singö, förslagen som naturreservat.
- Understen
På ön Understen är allt återställt och bergrummen igengjutna. Ön är ett sk kronoskär som ingen har lagfart på. Den går inte att nå med båt annat än vid lugnt väder, vid övriga väderlekstyper krävs det helikopter.
- Svenska Högarna.

Lantbrukarnas Riksförbund⁷

LRF anser att tidigare markägare (innan försvaret förvärvade marken) ska ha återköpsrätt om nu marken ska säljas ut till högstbjudande. Detta anses dock bli svårt, enligt Ändamålsfastighetskommittén eftersom tidigare ägare till de markområden som är berörda inte längre är i livet. Försvaret förvärvade eller exproprierade marken för mycket länge sedan.

Berörda områden, hela skärgården

Någon aktuell lista över vilka öar som försvaret vill avveckla har det inte varit möjligt att få fram. Taggtråd, skyttevärn etc. har i stor utsträckning plockats bort från många öar.

Under första halvåret 2006 förväntas försvaret se över vilka övnings- och skjutfält man kommer att lämna. De områden som inte längre behövs av försvarsmakten blir föremål för prövning och beslut om skyddsvärdet för det rörliga friluftslivet. Prövning och beslut sker i samråd med Naturvårdsverket och berörda länsstyrelser.

Kan marken exploateras?

Om marken säljs ut till högstbjudande kan den naturligtvis komma att exploateras. Detta kan dock endast ske om respektive kommun tillåter det. Större delen av de berörda områdena är idag oexploaterade och därför av betydelse för bl.a. häckande fåglar. Naturskyddsföreningen genom sina lokala kretsar vill fortsättningsvis försöka – i mån av resurser - bevaka markförsäljningsfrågan och hålla kontakt med olika aktörer för att verka för att marken inte exploateras i framtiden. Undantaget bör vara delar av Rindö (Vaxholms kommun), som idag till stora delar redan är exploaterad och det redan finns stadsplaner för området.

Slutsatser

Det är en mycket stor del av skärgården som är berörd av försvarets markförsäljning. Därför är det förvånansvärt att så få aktörer har valt att yttra sig i Ändamålsfastighetskommitténs utredning. I samband med att det blir offentligt exakt vilka öar som är aktuella för försäljning kan man anta att fler aktörer engagerar sig i frågan.

⁷ Ändamålsfastighetskommitténs betänkande, SOU 2004:28

Under vintern 2005/06 har en process inletts där Fortifikationsverket i samråd med Naturvårdsverket och Statens Fastighetsverk har tagit fram en modell för bedömning av vilka öar som är av betydelse för det rörliga friluftslivet och naturvården. Ett antal öar har genomgått bedömning, och processen kommer att fortsätta. Förslag på ytterligare områden som ska bevaras för det rörliga friluftslivet lämnas av Fortifikationsverket efter samråd med Naturvårdsverket och berörda länsstyrelser.

Det vore önskvärt att en referensgrupp tillsattes med representanter från natur- och friluftslivsorganisationer. Denna grupp bör knytas till Naturvårdsverket och få en rådgivande roll i bedömningen om för försäljning aktuella marker bör vara kvar i statens ägo eller om de kan avyttras utan skada för naturvården och det rörliga friluftslivets intressen.

Det är av stor betydelse att bedömningsprocessen är transparent och om natur- och friluftslivsorganisationer inte formellt knyts till verkens samrådsprocess måste de åtminstone tidigt få veta vilka öar som är aktuella för bedömning och vilken bedömning som görs. Den bästa kännedomen om de aktuella markområdena finns oftast på det lokala planet och det borde finnas möjlighet att diskutera och påverka bedömningsbeslut.

Mark som anses vara av stor betydelse för naturvården och det rörliga friluftslivet, efter beslut av Fortifikationsverket, Statens Fastighetsverk och Naturvårdsverket gemensamt, måste förvaltas av någon. Denna fråga är inte oväsentlig. Skärgårdsstiftelsen har inte ekonomi att förvalta ytterligare stora markområden med byggnader. Att bygga upp en ny stiftelse med i stort sett samma syfte som Skärgårdsstiftelsen känns inte realistiskt. Det är tveksamt om försvaret/Fortifikationsverket eller Naturvårdsverket kan tänka sig att förvalta de berörda öarna.

En idé är att Staten (genom t.ex. Naturvårdsverket) går in som en stödjande part i Skärgårdsstiftelsen och skjuter till nödvändigt kapital för att säkra naturvärdena och allmänhetens tillgång till de berörda öarna.

Markförsäljning i Stockholms skärgård

Försvarets behov av mark i skärgården har minskat på senare år. Försäljning av markerna på den fria marknaden skulle öppna för exploatering och minska allmänhetens möjlighet att vistas i många områden i skärgården.

På övnings- och skjutfält skapas ofta goda förutsättningar för biologisk mångfald eftersom markerna under långa perioder ligger ostörda. Landskapet hålls också öppet pga övningarna och kan erbjuda nischer för värdefulla och sällsynta växter. Att ha tillgång till dessa områden är av stort intresse för naturvården men också för friluftslivet.

Fastigheter som staten inte längre behöver ska säljas. Idag råder dock undantag från försäljningskravet ifall den aktuella marken är av intresse för totalförsvaret, kulturmiljövården och/eller naturvården, och en parlamentarisk utredning har rekommenderat att även det rörliga friluftslivet ska utgöra ytterligare ett intresse som motiverar ett sådant undantag.

Bedömning av olika markområdens intresse för friluftslivet pågår sedan hösten 2005. Vi hoppas att rapporten kan bidra till att kretsar och intresserade medlemmar delta i granskningen av framtida beslut om användning av olika markområden.

